

Europaparlamentets förordning om ombudsmannens ämbetsutövning

---

Statsrådsberedningen

2019-04-29

Dokumentbeteckning

7955/19

Utkast till Europaparlamentets förordning om föreskrifter och allmänna villkor för ombudsmannens ämbetsutövning (Europeiska ombudsmannens stadga) och om upphävande av beslut 94/262/EKSG, EG, Euratom

2018/2080(INL)

Sammanfattning

Europaparlamentet föreslår en ny förordning gällande den europeiska ombudsmannens ämbetsutövning. Förslaget innebär en reviderad arbetsordning för ombudsmannen och fastställer föreskrifter och allmänna villkor för ämbetsutövningen. Detta inkluderar dess ansvarsområden och uppgifter i relation till EU:s övriga institutioner, organ och byråer.

Syftet med revideringen är att stärka myndighetens oavhängighet och opartiskhet, ge bättre möjligheter för ombudsmannen att genomföra grundliga och opartiska undersökningar samt att anpassa regleringen till Lissabonfördragets nya rättsliga grund.

Förslaget fastställer att ombudsmannens uppgift är att bidra till upptäckten av administrativa missförhållanden i verksamheten inom unionens institutioner, organ och byråer, och vid behov föreslå rekommendationer för att avhjälpa missförhållandena. Det föreslås att ombudsmannens verksamhet ska kunna omfatta bedömning av skyddet för visselblåsare i institutionerna, och även arbetet i institutionerna för att förebygga trakasserier.

Regeringen välkomnar översynen av Europeiska ombudsmannens stadga (stadgan). Regeringen värnar som allmänna utgångspunkter budgetrestriktivitet, institutionernas effektivitet och den institutionella balansen. De tillkommande uppgifter som föreslås kräver närmare analys,

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I och med att Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 infördes en ny rättslig ram som ger Europaparlamentet rätt att efter yttrande från kommissionen och med godkännande av rådet anta förordningar som fastställer regler och allmänna villkor för ombudsmannens ämbetsutövning. Förordningsförslaget följer därmed den nya rättsliga grunden och innebär en uppdatering av nu gällande beslut 94/262/EKSG, EG, Euratom.

Revideringen av arbetsordningen syftar till att stärka ombudsmannens oavhängighet och opartiskhet och ge bättre möjligheter att genomföra grundliga och opartiska undersökningar.

1.2 Förslagets innehåll

Ombudsmannens arbetsuppgifter

Förslaget fastställer ombudsmannens uppgifter, ansvarsområden och villkor. Det hänvisar till i vilka fall ombudsmannen bör involveras och hur ärenden ska hanteras.

Ombudsmannen ska bidra till upptäckten av administrativa missförhållanden i verksamheten inom unionens institutioner, organ och byråer, med undantag av Europeiska unionens domstol i dess rättsliga funktion. Det åligger sedan tidigare ombudsmannen att hantera allmänhetens begäranden om tillgång till handlingar.

Förslaget förtydligar ombudsmannens befogenheter att göra undersökningar av administrativa missförhållanden inom unionens institutioner, organ och byråer. Undersökningarna ska kunna ske även på eget initiativ och vara av strategisk eller uppföljande karaktär. Ombudsmannen ska även kunna undersöka förfarandena gällande det administrativa arbetet och bedöma om de är tillräckligt effektiva för att förhindra intressekonflikter, garantera opartiskhet och säkerställa full respekt för rätten till god förvaltning.

Ombudsmannen ska vidare kunna bedöma de förfaranden som finns för att förebygga trakasserier av olika slag, och de mekanismer som finns för att bestraffa skyldiga. Klagomål som rör sexuella trakasserier kan inges till ombudsmannen. Sakkunskap i fråga om trakasserier ska finnas inom ombudsmannens kansli.

Ombudsmannen ska även kunna genomföra regelbundna bedömningar av de strategier som finns i enlighet med artikel 22a i tjänsteföreskrifterna om skydd för visselblåsare och ge anställda råd om lämpligt uppträdande i visselblåsarsituationer.

Förslaget reglerar unionens institutioners, organs och byråers samt myndigheters i medlemsstaternas krav på att tillhandahålla information och relevanta dokument till ombudsmannen. Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller handlingar ska hanteras i enlighet med den berörda institutionens, organets eller byråns hantering av konfidentiell information. Vid hemlig information som härrör från en medlemsstat ska lämpliga garantier och åtgärder för konfidentialitet införas.

Ombudsmannen ska förelägga Europaparlamentet en årlig rapport om resultatet av sina undersökningar.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget rör främst den europeiska ombudsmannens befogenheter i förhållande till unionens institutioner, organ och byråer samt ombudsmannens organisation. Behöriga myndigheter i medlemsstaterna kan överlämna information eller handlingar till ombudsmannen i den mån nationell rätt tillåter det. Ombudsmannen får samarbeta med motsvarande myndighet i medlemsländerna under förutsättning att ombudsmannen iakttar tillämplig nationell rätt.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget åtföljts inte av någon konsekvensanalys eller något finansieringsförslag. Någon jämförelseanalys av förslaget har inte heller presenterats. De budgetära konsekvenserna framgår därmed inte närmare av förslaget. Av artikel 13 framgår att ombudsmannen ska tilldelas en lämplig budget som är tillräcklig för att säkerställa ombudsmannens oberoende och för att utföra de uppgifter som avses i fördragen och i förordningen. Av artikel 14 framgår att ombudsmannen ska inrätta en struktur med sakkunskap i fråga om trakasserier. Av artikel 13.3 framgår att ombudsmannen bör sträva efter en jämn könsfördelning när det gäller sammansättningen av sitt kansli.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att den europeiska ombudsmannen har en viktig roll att fylla på EU-nivå när det gäller att främja god förvaltning i EU:s institutioner och organ och bistå medborgare som upplever sig felaktigt behandlade av dessa.

Regeringen välkomnar översynen av stadgan. Förutom att genomföra nödvändiga anpassningar till Lissabonfördraget är det ett tillfälle att utvärdera om stadgan är fortsatt ändamålsenlig. Regeringen stödjer ambitionen att stärka myndighetens oavhängighet och opartiskhet.

Regeringen välkomnar särskilt att ombudsmannens agerande ska ske med hänsyn till föreskrifterna i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna om rätten till god förvaltning. Regeringen välkomnar vidare att det förtydligas att ombudsmannens verksamhet omfattar även unionsbyråerna, liksom att samarbetet med Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter betonas. Regeringen värnar särskilt ombudsmannens roll när det gäller att pröva klagomål som rör allmänhetens rätt att få tillgång till handlingar som har upprättats eller tagits emot av en institution, ett organ eller en byrå.

Regeringen värnar som allmänna utgångspunkter budgetrestriktivitet, institutionernas effektivitet och den institutionella balansen.

Europaparlamentet föreslår tillkommande uppgifter för ombudsmannen gällande skydd för visselblåsare och undersökning av institutionernas arbete för att förebygga trakasserier. Regeringen anser att detta är angelägna frågor och välkomnar ambitionen att stärka institutionernas arbete för att motverka trakasserier och sexuella trakasserier. Förslaget kräver dock en närmare analys, främst i förhållande till institutionernas egna ansvar och andra institutioners ansvar på området. Otydliga gränsdragningar mellan olika institutioners ansvarsområden, som kan leda till ineffektivitet, bör undvikas. Därutöver behöver det klargöras vilka ytterligare resurser som ombudsmannen skulle behöva för att fullgöra dessa uppgifter, och hur dessa i så fall skulle finansieras.

Kommissionen ska avge ett yttrande över Europaparlamentets förslag. Detta yttrande kommer att behöva beaktas i framtagandet av en mer detaljerad svensk ståndpunkt.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända. Preliminära reaktioner har rört vilka konsekvenserna är av förslaget, dess förenlighet med befintligt mandat, och dess påverkan på den institutionella balansen, samtidigt som

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Förslaget är lämnat av Europaparlamentet. Övriga institutioners ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 228.4 FEUF. Europaparlamentet får anta förordningar som fastställer regler och allmänna villkor för ombudsmannens ämbetsutövande. Kommissionen ska yttra sig över förslaget. Rådet ska godkänna förslaget i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande. Rådet ska fatta beslut med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Europaparlamentet har inte presenterat någon analys av förslagets förenlighet med subsidiaritets- eller proportionalitetsprincipen.

Regeringen gör bedömningen att den europeiska ombudsmannen har en viktig roll att fylla på EU-nivå och att dess uppgifter och mål inte kan uppnås på ett tillräckligt sätt på nationell, regional eller lokal nivå. Ändringar av stadgarna kan endast göras på EU-nivå. Ombudsmannens befogenheter riktar sig mot EU:s institutioner, organ och byråer, och uppgifterna fullgörs inte av myndigheter på nationell nivå. Regeringen gör på den grunden bedömningen att förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

För att vara proportionerlig bör förordningen utformas så att målen med förslaget kan uppfyllas på ett resurs- och kostnadseffektivt sätt. Eftersom förslaget saknar närmare motivering eller konsekvensanalys är det i vissa delar otydligt vilka förändringar som verkligen behövs av nu gällande regelverk för att uppnå syftet. Det är därmed i nuläget svårt att bedöma om främst de föreslagna tillkommande verktygen är de mest ändamålsenliga och effektiva.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer att behandlas i rådsarbetsgruppen för allmänna frågor. Beslut om förslaget kommer att kunna fattas först under Europaparlamentets kommande mandatperiod. Kommissionen ska lämna ett yttrande, men tidpunkten för detta är ännu inte känd.

4.2 Fackuttryck/termer